

Kilder

Adressebok for Finnmark fylke med skatteligninger. 11. utgave. S M Brydes forlag, Oslo 1943
Altern, Håvard og Andersson, Stig: Eksemplet Hammerfest. Gyldendal Norsk forlag 1971
Anderssen, Pavel: Brev 1950–1963. Privat
Andreassen, Magnhild Oline: Glimt fra Snefjords historie. 42 år i statsinternatets tjeneste. Eget forlag 2009
Brygfjeld, Chr.: Diverse brev 1923–1925. Skoledirektøren i Finnmark. Statsarkivet i Tromsø
Frette, Thor: Kiberg. Notat 03.05.1955 Samisk Arkiv
Gammelshaug, Magne: Norges Samemisjon - en kortfattet historisk oversikt. Norges samemisjon
Hirsti, Reidar: Sameopprøret. Gyldendal Norsk Forlag 1994
Hirsti, Reidar: En symfoni med sterke dissonanser. I: Stenstad, Finn (red.): Nordnorske stemmer. Orkana forlag 1997
Hoëm, Anton: Fra noaidiens verden til forskerens. Novus 2007
Jakobsen, Ragnvald: Sørøysunds historie. Sørøysund kommune 1983
Olsen, Gunnar: Om fornorskninga av kystdistriktene. Notat 1964
Meløy, Lydolf Lind: Snøfjord internat. Skoledirektøren i Finnmark 1976
Meløy, Lydolf Lind: Internatliv i Finnmark. Skolepolitikk 1900–1940. Det Norske Samlaget, Oslo 1980
Nilsen, Øystein: Karlebotn skole 50 år. Glimt fra Nesseby skolehistorie. Nesseby kommune 2002
Pedersen, Steinar: Lappecodicillen i nord 1751–1859. Universitetet i Tromsø 2006
Pedersen, Steinar: Trekk fra historien til Deanu gielda – Tana kommune – med hovedvekt på noe eldre historie. Tana kommune 2002
Qvigstad, Just: Tromsø off. lærerskole Beretning for 1910–1913. Tromsø off. lærerskole 1914
Samuelsen, John: Skriv 13. januar 1896. I: Nuorttanaste 28. febr. 1903
Sandøy, Pål: Soga om Pavel Anderssen. Manus 2000
Saraksen, Per Erik: Brev til skoleinspektøren. 24.10.1962
Saraksen, Per Erik: Kåserier Sameradioen 1956–1972. Diverse manus er trykt i Tana Årbok
Solbakk, Aage og Vuolab, Solveig: Deanuleahki sogat historjá / Tanadalen slekter historie. Čálliid Lágáduš 2001
Tanens skolestyre: Skoleplan for Tanens folkeskoler. 1892
Thrane, Randi: Glimt fra Tana skolehistorie. I: Årbok for Tana 1984
Informanter

Andre bidragsyttere

Unni Schøn Fokstad, Turid Heimen f. Saraksen, Magnhild Andreassen f. Olsen, Ole Bernt Lile, Pål Sandøy, Elisabeth Pavelsdatter Sandøy, Marit Jørgensen, familien Lille/ Kratteng, Øyvind Hirsti, Astrid Jørgensen, Bjarne Hirsti, Solbjørg Hirsti, Harald Hirsti, Kjell Ballari, Nils Evald Biti, Nils Ole Gaup, Simon Saraksen, Øystein Nilsen, Torbjørn Bjørkli, Anton Hoem, Oddvar Støme og Hans Kr. Eriksen.

Noter

[1] Vestertana, dvs. Deanodat, har gjennom historia omfatta nedre Tana og store deler av Tanafjorden. Dette bekreftes bl.a. når Pavel Anderssen som vokste opp i Bonjákas (bygda), sa han var fra Vestertana (siida).

- [2] Fra 1918 brukte begge det norske gårdsnavnet Fokstad som etternavn i stedet for Pavelsen.
- [3] Reidar Hirsti: En symfoni med sterke dissonanser. I: Stenstad, Finn (red.): Nordnorske stemmer. Orkana forlag. 1997
- [4] Finnefondet er omtalt flere steder i Samisk skolehistorie, bl.a. i Henry Mindes artikkel i bind 1.
- [5] Se bl.a. Steinar Pedersens skrifter Lappecodicillen i nord 1751 – 1859. Universitetet i Tromsø 2006 og Trekk fra historien til Deanu gielda-Tana kommune - med hovedvekt på noe eldre historie. Tana kommune 2002.
- [6] Nils Vibe Stockfleth var prest og samisk språkforsker og hadde stor innvirkning på skolepolitikken i tida 1820–50. Mer om Stockfleth i Hans Lindkjøllens artikkel i Samisk skolehistorie 1.
- [7] Om kart og stedsnavn i fornorskinga, se Kaisa Rautio Helander: Namat dan nammii. Dieđut 2008, og Yngve Johansen: Instruks for bruk av samiske stedsnavn på kart. Tana årbok/ Deanu jahkegirji 2007.
- [8] I eldre tid var det skriftlige og tildels det formelle muntlige språket i større eller mindre grad dansk.
- [9] Tana og Polmak kommuner blei slått sammen i 1964.
- [10] Solbakk, John T./ Aage (red): - dasgo eallin gáibida min soahtái / - selve livet kalder os til kamp. Čálliidlagádus 1999 v
- [11] Biskop Johannes N. Skaar tok initiativ til å etablere Norsk Finnemisjon i 1888. Misjonen hadde samisktalende predikanter og seinere menighetssøstre. Institusjoner i Tana: Gamlehjemmet i Leirpollen (1914), barnehjemmet Hans Schanches Minne på Langnes (1925) og kapellet i Vestertana (1934).
- [12] Aslak Bergland var sogneprest og skolestyreformann fra 1892 til 1903. Han blei kalt «Skipresten».
- [13] Randi Thrane: Glimt fra Tana skolehistorie. I: Årbok for Tana 1984
- [14] Brevet var skrevet på samisk og er gjengitt i denne boka, under tittelen Vestertana og Stáhpogieddi krets krever undervisning på morsmålet. (red.)
- [15] Kilder: Steinar Pedersen: Lappekodisillen i nord 1751–1859: Fra grenseavtale og sikring av samenes rettigheter til grensesperring og samisk ulykke. Sámi allaskuvla 2008. Regnor Solbakk: Samebevegelsen i Norge: idé og strategi 1900–1940. UiT 1998
- [16] Askov højskole i Sønderjylland i Danmark var oppretta i 1865 og var en av de ledende danske folkehøgskoler i tradisjonen fra N. F. S. Grundtvig. Hit kom elever fra hele Norden, blant annet mange lærere.
- [17] Arthur Gjermundsen var aktiv i Arbeiderpartiet og opptatt av å modernisere Finnmark og skolestrukturen.
- [18] Artikkelen blei trykt i boka Hidle og Otterbech (red.): Fornorskningen i Finmarken og er gjengitt i denne boka.
- [19] Hannaas (red): Norsk aarbok 1923
- [20] Se Ragnhild Ravnas artikkel i Samisk skolehistorie 2.
- [21] Karlebotn var statsinternat fra 1933
- [22] I denne tida gikk elevene på skole i perioder på 3–6 uker, såkalte «skoleturer». F.eks. kunne småskolen og storskolen gå vekselvis. Lærerne hadde ofte undervisning på to skoler og pendla mellom disse.
- [23] Haakon Henriksen (1920–1980) fra Lávvonjárga var lærer og kommunestyremedlem i Alta. Han var en av lederne for motstanden mot utbygginga av Alta–Kautokeino-vassdraget og var bl.a. leder for Aksjonsutvalget for bevaring av Alta–Kautokeinovassdraget.

[24] Finske, dvs. snakke gebrokkent norsk med samisk aksent.

[25] Han var døpt Gunnar Olsen Lille, men som voksen brukte han bare Gunnar Olsen. Av hans etterkommere har noen brukt Lille eller Lile, andre Olsen.

[26] Øytun Folkehøyskole eller Finnmarkens kristelige ungdomsskole var helt ny i 1917.

[27] Fra 1966 Norges Samemisjon.

[28] Utgitt av Finnemisjonsselskapet fra 1910, fra 1925 fikk bladet navnet Samenes Venn.

[29] Ole Kristian Hallesby (1879-1961) var professor i teologi ved Menighetsfakultetet i Oslo og formann i Det norske lutherske Indremisjonsselskap. Han skreiv ei rekke bøker og var kjent for sin dogmatiske og kompromissløse forkynnelse, der han hevda at alle som ikke var omvendte ville havne i helvete.

[30] Se Per Erik Saraksens fortelling i denne boka: Minner fra folkeskoletida mi, på skolestueloftet i Vestertana. (red.)

[31] Thor Frette (1918-1987) var oppvokst i Karasjok og i 1949-62 programsekretær i NRKs samiske sendinger. Han blei seinere språkforsker og samisklektor ved Universitetet i Oslo, statens navnekonsulent for nordsamiske stedsnavn og forfatter av Norsk – Samisk ordbok.

[32] Fram til 1889 skulle sognepresten være formann i skolestyret. Mellom 1889 og 1959 var sognepresten fast medlem.